



Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 95/18

Luxemburg, 28 juni 2018

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-216/18 PPU
Minister for Justice and Equality / LM (Tekortkomingen van het gerechtelijke systeem)

Volgens advocaat-generaal Tanchev moet de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel worden uitgesteld wanneer de bevoegde rechterlijke autoriteit niet alleen vaststelt dat er ten gevolge van tekortkomingen van het gerechtelijke systeem van de uitvaardigende lidstaat een reëel risico op flagrante rechtsweigerings bestaat, maar tevens constateert dat de persoon tegen wie dat bevel is uitgevaardigd, aan een dergelijk risico is blootgesteld

Om uit te maken of de betrokken persoon aan een dergelijk risico is blootgesteld, moet de uitvoerende rechterlijke autoriteit rekening houden met de bijzondere omstandigheden die verband houden met zowel die persoon als het strafbare feit waarvoor hij wordt vervolgd of is veroordeeld

Tegen L. M., een Poolse staatsburger, zijn door Poolse rechterlijke instanties drie Europese aanhoudingsbevelen uitgevaardigd met het oog op vervolging wegens illegale handel in verdovende middelen. L. M., die op 5 mei 2017 in Ierland is aangehouden, heeft niet ingestemd met zijn overlevering aan de Poolse autoriteiten, omdat hij naar eigen zeggen door de hervormingen van het Poolse gerechtelijke systeem het reële risico loopt dat hij in Polen geen eerlijk proces zal krijgen.

In het arrest Aranyosi en Căldăraru¹ heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel moet worden uitgesteld wanneer de uitvoerende rechterlijke autoriteit vaststelt dat er voor de persoon tegen wie dat bevel is uitgevaardigd, een reëel risico bestaat op een onmenselijke of vernederende behandeling in de zin van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Dergelijk uitstel is echter pas mogelijk na een onderzoek dat twee fasen omvat. Eerst dient de uitvoerende rechterlijke autoriteit vast te stellen dat er in de uitvaardigende lidstaat een reëel risico op onmenselijke of vernederende behandelingen bestaat ten gevolge van met name systemische tekortkomingen. Vervolgens moet deze autoriteit zich ervan vergewissen dat er zwaarwegende en op feiten berustende gronden zijn om aan te nemen dat de *persoon die het voorwerp uitmaakt* van het Europese aanhoudingsbevel aan een dergelijk risico zal worden blootgesteld. Dat er sprake is van systemische tekortkomingen, betekent immers niet noodzakelijk dat de betrokken persoon *in een concreet geval* na zijn overlevering onmenselijk of vernederend zal worden behandeld.

De High Court (rechter in eerste aanleg, Ierland) wenst van het Hof te vernemen of de uitvoerende rechterlijke autoriteit enkel verplicht is om de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel uit te stellen wanneer zij overeenkomstig het arrest Aranyosi en Căldăraru vaststelt dat het reële risico bestaat dat ten gevolge van tekortkomingen van het Poolse gerechtelijke systeem inbreuk wordt gemaakt op het recht op een eerlijk proces, en tevens constateert dat de betrokken persoon aan een dergelijk risico is blootgesteld, dan wel of die verplichting reeds ontstaat wanneer zij vaststelt dat het Poolse gerechtelijke systeem tekortkomingen vertoont, zonder dat zij zich ervan hoeft te vergewissen dat de betrokken persoon aan dat risico blootstaat. De High Court wenst daarnaast van het Hof te vernemen welke inlichtingen en waarborgen zij in voorkomend geval van de uitvaardigende rechterlijke autoriteit moet verkrijgen om dit risico te kunnen uitsluiten.

¹ Arrest van het Hof van 5 april 2016 in de gevoegde zaken C-404/15 PPU en C-659/15 PPU; zie PC nr. 36/16.

Deze vragen rijzen tegen de achtergrond van de evolutie en de hervormingen van het Poolse gerechtelijke systeem, die voor de Commissie de aanleiding vormden om op 20 december 2017 een met redenen omkleed voorstel aan te nemen waarin zij de Raad verzoekt om op grond van artikel 7, lid 1, VEU te constateren dat er duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending van de beginselen van de rechtsstaat door Polen.²

In zijn conclusie van vandaag merkt advocaat-generaal Evgeni Tanchev allereerst op dat het aan de uitvoerende rechterlijke autoriteit staat om zich uit te spreken over de vraag of ten gevolge van tekortkomingen van het Poolse gerechtelijke systeem het reële risico bestaat dat inbreuk wordt gemaakt op het recht op een eerlijk proces. Hij preciseert in dit verband dat het niet relevant is dat de Raad tot nog toe niet het besluit heeft vastgesteld waarom in het met redenen omklede voorstel van de Commissie is verzocht. De beoordeling die in voorkomend geval door de Raad zal worden verricht in het kader van de toepassing van artikel 7, lid 1, VEU heeft immers niet hetzelfde voorwerp als de beoordeling die wordt verricht door de uitvoerende rechterlijke autoriteit. De eerste beoordeling ziet op een gevaar voor schending van de beginselen van de rechtsstaat, terwijl de tweede beoordeling betrekking heeft op een gevaar voor schending van het recht op een eerlijk proces. Het laatstgenoemde gevaar kan vaststaan terwijl het eerstgenoemde gevaar niet vaststaat. Daarbij komt dat de constatering door de Raad van een duidelijk gevaar voor een ernstige schending van de beginselen van de rechtsstaat tot gevolg zou kunnen hebben dat de zaak wordt voorgelegd aan de Europese Raad en uiteindelijk ertoe zou kunnen leiden dat het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel³ wordt opgeschort ten aanzien van Polen, wat zeker niet geldt voor de constatering door de uitvoerende rechterlijke autoriteit van een reëel risico op schending van het recht op een eerlijk proces.

Vervolgens wijst de advocaat-generaal erop dat een reëel risico op schending van het recht op een eerlijk proces – en niet van het verbod op onmenselijke of vernederende behandelingen, dat aan de orde was in het arrest Aranyosi en Căldăraru – kan leiden tot een verplichting om de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel uit te stellen. De wederzijdse erkenning van Europese aanhoudingsbevelen onderstelt immers dat de vervolging met het oog waarop zij zijn uitgevaardigd, in de uitvaardigende lidstaat zal plaatsvinden voor een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke autoriteit. Indien het reële risico bestaat dat de in de uitvaardigende lidstaat gevoerde procedure niet aan dit vereiste voldoet, gaat de premisse waarop de verplichting berust om alle Europese aanhoudingsbevelen ten uitvoer te leggen dan ook niet op.

De advocaat-generaal is evenwel van mening dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel enkel moet worden uitgesteld indien zich een reëel risico op flagrante rechtsweigering voordoet, en dat het daarvoor niet volstaat dat er een reëel risico op schending van het recht op een eerlijk proces bestaat. De beperkingen van het beginsel van wederzijds vertrouwen moeten immers strikt worden uitgelegd. Bovendien kunnen aan het recht op een eerlijk proces beperkingen worden gesteld, voor zover deze met name de wezenlijke inhoud van dat recht eerbiedigen. De uitvoerende rechterlijke autoriteit is dan ook alleen verplicht de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel uit te stellen wanneer er een reëel risico op schending van de *wezenlijke inhoud* van het recht op een eerlijk proces bestaat.

Volgens de advocaat-generaal kan niet worden uitgesloten dat het gebrek aan onafhankelijkheid van de rechterlijke instanties van de uitvaardigende lidstaat *in beginsel* impliceert dat er sprake is van flagrante rechtsweigering. Dat is evenwel slechts het geval als dit gebrek aan onafhankelijkheid zo zwaarwegend is dat het de eerlijkheid van het proces tenietdoet. Het staat aan de Ierse rechter om aan de hand van deze overwegingen te beoordelen of *in casu* het vermeende gebrek aan onafhankelijkheid van de Poolse rechterlijke instanties zo zwaarwegend is dat het de eerlijkheid van het proces geheel tenietdoet en daarom flagrante rechtsweigering oplevert. Daartoe moet de Ierse rechter zich baseren op objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens waaruit blijkt dat het Poolse gerechtelijke systeem

² Voorstel van 20 december 2017 voor een besluit van de Raad betreffende de constatering van een duidelijk gevaar voor een ernstige schending, door de Republiek Polen, van de rechtsstaat, COM(2017) 835 final.

³ Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (PB 2002, L 190, blz. 1).

daadwerkelijk tekortkomingen vertoont. In dit verband kan het met redenen omklede voorstel van de Commissie in aanmerking worden genomen, met dien verstande dat de Ierse rechter zich op de hoogte dient te stellen van de eventuele ontwikkelingen van de situatie in Polen die van latere datum zijn dan dat document.

Voorts is de uitvoerende rechterlijke autoriteit volgens de advocaat-generaal enkel verplicht de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel uit te stellen wanneer zij niet alleen vaststelt dat er ten gevolge van tekortkomingen van het gerechtelijke systeem van de uitvaardigende lidstaat een reëel risico op flagrante rechtsweigerings bestaat, maar tevens dat de *persoon die het voorwerp uitmaakt* van dat aanhoudingsbevel, aan een dergelijk risico zal worden blootgesteld. Gesteld al dat er in Polen ten gevolge van de recente hervormingen van het gerechtelijke systeem een reëel risico op flagrante rechtsweigerings bestaat, kan namelijk daaruit niet worden afgeleid dat *geen enkele* Poolse rechterlijke instantie in staat is om bij de behandeling van *welke zaak ook* het recht op een eerlijk proces te eerbiedigen. Dat de betrokken persoon is blootgesteld aan het risico op flagrante rechtsweigerings dat hier in het geding is, kan derhalve enkel worden aangetoond door te bewijzen dat er bijzondere omstandigheden bestaan die verband houden met die persoon dan wel met het strafbare feit waarvoor hij wordt vervolgd of is veroordeeld, en waardoor hij aan dat risico is blootgesteld. De betrokken persoon dient aan te tonen dat er zwaarwegende en op feiten berustende gronden zijn om aan te nemen dat hij in de uitvaardigende lidstaat een reëel risico op flagrante rechtsweigerings loopt. Het staat aan de nationale rechter om te beoordelen of L. M. in casu heeft aangetoond waarom de tekortkomingen van het Poolse gerechtelijke systeem, zo deze al vaststaan, eraan in de weg staan dat *zijn zaak* wordt behandeld door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht.

Ten slotte preciseert de advocaat-generaal dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit die constateert dat er in de uitvaardigende lidstaat een reëel risico op flagrante rechtsweigerings bestaat, gehouden is om aan de uitvaardigende rechterlijke autoriteit alle noodzakelijke aanvullende inlichtingen te vragen over ten eerste de ontwikkelingen op het gebied van wetgeving die van latere datum zijn dan de gegevens waarover zij beschikt, om te constateren dat een dergelijk risico zich voordoet, en ten tweede de bijzonderheden die verband houden met de persoon tegen wie het Europese aanhoudingsbevel is uitgevaardigd dan wel met de aard van het strafbare feit waarvoor deze persoon wordt vervolgd of is veroordeeld.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" 📡 (+32) 2 2964106